„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ЛИСТ целокупне српске народне слободоумне странке.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте овијех ситних слова, за жиг о-|плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединп бројеви стају 10 новч

БРОЈ 39. У Новом Саду у петак 11. марта 1888. ГОДИНА XXIII.

ЈЕ ЛИ БОГ КРИВ?

У нашој земљи је у овај пар очајнички рат... Непријатељ је упао свом силом; народ се брани са очајањем... У многим местима звоне звона на ларму; хиљадама људи стоје на бедемима и бране своје огњиште.

Има ли кога да не зна посљедице рата? Поља бивају сатрвена; усеви остају не уређени, куће порушене, читава места потлачена, многи свет стамањен. На све стране разлеже се јаук и клетва.

Шта је то наопако питате ви?! Да нису козачке регементе прејуриле Карпате... Не, нису, а и не бојмо се тога. Нас неће стаманити тај рат; нас ће стаманити страх од тог рата. Та ето, наскоро ће се опет састати наше делегације, те одобрити 60—70 милијона форината на ратне цељи.

Ми се бринемо како ћемо да присвојимо Босну; разбирамо, кад треба да започнемо рат због Бугарске, спремамо се да уређујемо исток, а у нашој рођеној кући напао нас је и опет силан непријатељ — вода.

Где год је било и најмање корито, то је корито набујало, те се или прелило, или је близу да се прелије. Свака река, па и најмањи поточић постао нам је непријатељ. До сад је вода на разне стране излила, те поплавила неколико стотина хиљада јутара земље; порушила је многе куће, па и читава места. Силан народ стоји на бедемима, те се дан ноћ бори с непријатељем; отима се; не да се... Кукавице побегоше, те напустише кућу и огњиште, а сиротиња, која нема куд и нема с чим, остаје ту, па шта буде. Многи су и главом платили. И кад узмете у рачун онај јаук и лелек, који се разлеже на толико страна наше отаџбине, онда реците, да то није читав рат, а стање још горе, но у рату. У рату су бар поштеђене жене, деца и старци, а вода је тако суров непријатељ, да неда никоме пардона.

„Божија воља!“ рећи ће многи од нас. „Не можемо ми ваљда учинити, да у зиму не пада снег, а да се у пролеће нагло не топи, те онда вода не прелива речна корита. Шта може слаб човек против божије воље“.

И тако дакле излази, да је и опет бог крив. Он крвник, он тлачи и тамани, а ми људи смо невини као јагњци Дабогме, ко и може шта против божије воље?!

Само за дивно чудо: у оним државама, где је свет просвећенији а влада боља, тамо није ни бог тако рђаве воље као код нас. Људи су уредили реке, удесили њихова корита, па где то учинише, тамо никад није „божија воља“, да те реке изливају и чине људима штету. Но код нас се ми сви скупа слабо бринемо о томе Други су на мору подигли вароши, па их ни бриге, а нас дави сваки поточић. Па онда нам је још бог крив.

А је ли бог крив, што ће наше делегације данас сутра да издаду 60—70 милијона форината за ратне цељи, а да се н. пр. пробије Ђердап, те да вода добије на доњем Дунаву отока, за то немамо новаца?

Је ли нам бог крив, што се наши политичари више брину, шта ће бити у Бугарској, него шта ће бити у Угарској, па онда, та брига доноси другу бригу, бригу, да због тог не буде рата и онда морамо трошити на војене цељи?

Је ли нам бог крив, што наши посланици обраћају више пажње ситницама, него народном благостању; у шта спада и обезбеђење од поплаве и т. д?

Је ли нам бог крив, што ми не отварамо очи кад бирамо посланике, него се дајемо намолити, застрашити, па и — поткупити?

Немојмо увек бога истицати као кривца, само зато, да себе одбранимо, јер није нам бог крив!

Да се прорачуна она грдна штета, коју сваке године учини поплава, видело би се, да та штета износи милијоне и то силне милијоне. А што пропадне људских душа, о томе и не говоримо, јер човек у данашњем свету нема никакве цене. И да се код нас радило с главом и памећу, ми смо давно могли да уредимо реке и то тако, да нас не топе, а са досадањом штетом, да трошкове око уређивања тих река трипут исплатимо, па да се више не морамо бојати, да ће нас сваке године давити и топити — „божија воља“.

Не може се рећи, да и код нас није у том погледу баш ништа рађено. Рађено је, али све половно, рђаво, овлаш. Та ко се и бринуо јако о томе? Нека чивутска друштва добише право да регулишу н. пр. Тамиш, да удешавају неке канале, и та се друштва богатише, свету су продавали и котао с огњишта да те трошкове плате, па ништа се не ухаснисмо. Многи веле сад: Чивути су криви, јер нису добро свршили посао, а опет им се посао примио као добар. Други веле, кад је тако, онда нису Чивути криви, него влада и њени чиновници, који су примили неваљано за ваљано. Трећи опет веле: Није у томе кривица, него је зло, што смо ми у уређивању река пислили, штедили, радили без плана и без главе, тек онако, да се ради. Свакојако је истина, да смо сви ми криви. Та ено цео свет зна, да пре ништа бити не може, док се не провале стене код Ђердапа. Онда би Дунав и на оном месту могао нагло отицати, вода не би ударала натраг, те би се све реке од реда брже сливале у Дунав и са још неким оправкама ми би отклонили поплаве. Али се регулисање Ђердапа одуговлачи, отеже, а то све зато, што се бојимо, да потрошимо за ту ствар сваке године 10—15 милијона кроз неко време. Влада нас штеди, јер за бога, ко ће надавати толики новац. И заиста народ не може. Он не може дати лепо, осим ако већ дође горчило те однесе јастук испод главе, или дође вода и однесе и зидове кућне. Онда се — мора.

Народ не може више дати, јер даје и сувише. То је истина. Али од тог сувишњег давања могло би се уштедити на сто страна, па употребити на што корисније. Нигде нема толико чиновника, као у неким струкама код нас. С једне стране опружили смо се далеко преко губера, трошимо на палате и улепшавање престолнице као да смо најбогатији, а нисмо регулисали како треба ни један поток. Сад се баш зида саборска зграда, која кошта силне милијоне, а јад ће то бити, кад посланици стану у тој згради читати извештаје, како су најмање речице поплавиле и зарониле читава села.

Ако то дуго устраје онда ми морамо пропасти. Кад читава места пропадају, и то не села него и вароши; кад стотинама хиљада јутара земље поплави вода, те онда читави крајеви не само што не могу да плате порезу, него још требају помоћи, онда они други не могу надавати за све, јер се у Угарској преливају реке, а нигде се на другом месту — не прелива и не пресипа.

Ово је заиста стање, да човека хвата већ гроза. Признајемо, да је тешко човеку учити се памети. Ал други је свет бар из своје несреће поцрпео науку и видео шта му ваља чинити. Кажу да после кише не помаже огртач. Против оне кише, која је прошла не помаже, али против оне која ће доћи — помаже. Из отих силних поплава које нас снађоше могли би већ једном поцрпети науку, а од осталих које нас чекају могли би се осигурати.

Ал да то чинимо, требали би озбиљно да се латимо посла, и да се више бринемо о свом народу, него о данашњем бугарском кнезу. Ако то не учинимо, ми ћемо се вазда тужити на бога и на „божију вољу“ и то не само због поплаве, него и због многих других беда, које су на прагу а могу нас снаћи.

Ј. Т.

Писмо из Цариграда.

6. марта 1888.

На турску ноту, у којој се вели, да је данашњи кнез бугарски незаконит, стигао је већ, како дознајем бугарски одговор, у ком се наговештава, како ће се турска нота бугарском народном собранију поднети, па како се народно представништво изјави, онако ће бугарска влада поступити. Док то не буде, то кнез Кобург у Бугарској остаје, и неће отићи. Знали се у напред, да ће таки одговор из Софије стићи, и да ће бугарски данашњи силници све на бугарски народ и народне посланике свалити. Све би то лепо и красно било, кад би у самој ствари то бугарско народно собраније, (сабор) оно и онако било, као што је то у другом свету и кад би најпосле то собраније законито било. Сваком је познато, како се у Бугарској за народно собраније заступници бирају; и под каквим су околностима они бирани. Русија изјавила је већ одавно, како је незаконита влада, избори, собраније, и све остало, што се у Бугарској под силом тољаге догодило. Све то мора се срушити, странке морају се измирити, бегунци повратити, ухваћени и осуђени на слободу пустити, нова влада из народних људи и из свију странака образовати, и тек онда, кад се под таком владом и вољом свеколиког народа ново „собраније“ изабере, и позове, било би то сабраније власно и позвано унутрашње послове Бугарске решавати. Бугарска влада т. ј. данашња биће готова, да земљу, у још већу несрећу ували, него што се већ данас налази. Бугарска влада рачуна на неслогу и неспоразум Европе, исто као што је и Турска рачунајући тако, сваки спор олако узимала, па се и у ратове упуштала, које је избећи могла. Турској послужила је срећа, и она је помоћу Европе збиља живот продужила. Али ако се узме, што је Турска пре једног века била, а што је данас, то ће сваки признати морати, да је Русија Турску, противу воље готово све Европе оборила, како су они сад оно, што је пре Турска била. Кад би Русија пошла да Бугарску освоји онда би Европи па и Бугарима просто било, да то препрече, и Русију потисну, али како Русија ни данас вољу не показује, да се у унутрашње бугарске послове оружаном силом меша, него једно жели да се потисну из Бугарске

ЛИСТАК.

НАПАД НА УНАЦ.

Слика из босанског устанка.

У пролеће 1875. год. био је наш устанички стан у Тишковцу, где нас је зима и велики снег затекао, те се дуго никуд ни камо кретати не могосмо. Логорски живот беше нам додијао а очађели у ниским колибицама, једва смо дочекали лепо време, да се некамо помакнемо. Још се нисмо одважили, куда ћемо и на коју страну, а било нас је на окупу 1000 момака, све живе жеравице. Док смо се договарали, на коју ћемо страну, јавља се у нашем табору неколико девојака и младих жена из Унца. Ја сам некако седео пред једном кућицом и нешто на оружју прегледао. Жене и девојке стале су близо мене, па ће најкуражнија од њих, назвати ми „помози бог“ и мислећи, што сам несио браду, да сам поп, приступиће ми к руци, пољуби ме у руку и рече „оче благослови!“ и друге жене и девојке то су исто учинити хтеле, али им ја приметих, да поп нисам. Оне су се згледале, док опет једна не проговори „ако виси поп, а ти си ваљада старешина ове српске усташке војске, а ми смо из Унца и пошле, да српску војску и српске војводе нађемо!“ Како није било место за разговор, позовем момка нек их уведе у једну кућу, у којој смо ми главари становали.

Женскиње отишле су у кућу, а за мало дошао сам и ја онамо. Војвода Голуб и поп Илија Билбија били су некако домакли и тако не беше никог до мене, и нашег тајника старог учитеља Судчевића. У брзо вратили су се и они, па смо хтели, да чујемо, шта те женскиње траже и шта их је на тако далеки пут приморало. Кад је поп Илија преко прага прешао, то сам ја женскињама казао, како је он поп, па ако хоће нека га у руку љубе и благослов ишту. Женскиње поклониле су се дубоко до земље, љубиле га у руку и он их је благосиљао. Поп Илија познавао је неке од оних женскиња и питао је за неке људе из Унца. Женскиње одговарале су на попово питање. Ја сам рекао попу, нек их испита, за што су дошле, и шта желе? Једна девојка отпочне нам причати, како је у Унцу смештен табор од 1000 турских аскера, па како народ од њих пати и страда, а жене и девојке не могу и не смеју, да се показују ни живе, па су дошле, да нас у име Бога и светог Ђурђа моле, да на Турке у Унцу нападамо, и скотове протерамо! Кад је та девојка готова била, прихватила је реч друга, па ће рећи: „ако сте браћа и Срби, избављајте српско и хришћанско робље испод неверника, а Бог и свети Ђурађ биће вам у помоћи!“ Кад је и та довршила, наставиће трећа па ће рећи: „само наша клетва поразиће Турке и Бог ће им судити за њихову силу и неправду, коју народу чине!“ Чули смо и знали смо шта женскиње желе и зашто су дошле, и рекосмо им: нек иду кућама и од свакога сакривају, да су код нас биле, а ми ћемо се договорити, шта ћемо, и како ћемо радити, не рекосмо да ћемо на Унац ударити, јер се побојасмо, да ће женскиње од весеља то прогласити и да ће наша намера проказана бити. Женскиње одоше, поклонише се и још нас молише и преклињаше да неоклевамо, и пре Ђурђев-дана на Турке ударамо, а Бог и свети Ђурађ помоћиће... Ми смо и сами мислили, и пре дан договорили се, да на Унац нападамо. Знали смо колико је Турака и како су смештени, али план нисмо још били скројили, нит смо дан определили; кад ћемо и којим путем поћи. Прикупљали смо још четника, а на позив дошло нам је из Лике и Далмације до 300 Срба у помоћ. Кад смо се избројали, било нас је приближно 1400 и били смо сви с разним оружјем, понајвише кремењачама пушкама, наоружани. Једва је могло бити 300 доброг оружја, које је могло турском оружју одговарати. Сваки се више поуздао на своје срце, него на своје сиротно оружје.

Све је било за полазак готово. Имали смо два топића, с којим је управљао Ацо Радосављевић, родом из сремске Митровице, који је као бивши аустр. официр одма у почетку к нами пребегао његове топове прозвао је он „кити ружо“ и „жежи брацо!“

Дан пре нашег поласка, одредимо покојног Милевцу Бабића, да са 100 другова крадом, и куда он знаде у Црвљивицу планином прође, и у „војводином кланцу“ или „Грубишиној долини“ код „Илијине воде“ позицију заузме, па ако ми Турке из Унца потиснемо, да их он ту дочека, и разбије, или у случају, ако би Турци из Петровца у Унац пошли, да их сусретне, с њима се побије и поврати их. Окром Милевце Бабића, и нас тројице главара нико знао није кудећемо, и на коју ли страну. Милевца отиде, а ми се други дан покренемо. Из Тишковца отидемо по ноћи, и нико није знао; куда смо кренули. Знали смо, да су Турци свуда поставили своје шпијоне, који су свако наше кретање мотрили и јављали. По ноћи прођемо кроз нека села и зора нас затече на Трубару и на врх Бобаре планине. Ту преданимо и у неко доба ноћи спустимо се на Каменицу, а зором нападнемо на Турке. Борба продужавала се читав дан, и тек пред саму ноћ заузмемо ми једну позицију и потиснемо Турке из једне куле. Ноћ прекине бој, и како смо се затекли ту смо остали и ноћ пробавили. Читав дан нисмо ништа јели, а ником није ни на ум падало, како би требало јести. Био је пост, па до сувог хлеба ту и не беше ништа друго за јело. Бојали смо се да ће нас Турци изненадно и из преваре напасти, па смо сву ноћ на ногу били, стражарили и на измену спавали. По ноћи јаве нам сељаци, како Турци напуштају неке своје позиције и повлаче се у тврду кулу Асанбега Куленовића; где је и мост преко потока Унца био. То нам је дало наде, да ће Турци без обзира бегати и да неће сутра дан бој примити. Док се расвануло ми се упутимо у великој колони уз свирке и ударање уз добоше, и спустимо се у уначку равнину. Без отпора приспемо пред чардак Филиповића, који је празан био, а у ком је дан пре турска команда била. У чардаку нађемо неколико врећа брашна, ни-

људи, који су насилно владу у своје руке узели, ту нема Европе која ће за таку работу оружје потрзати.

Турска влада одговори ће бугарској влади, како је берлински уговор и њено право, нешто више него што је бугарско народно собраније! Овде се отворено говори, да су се Турска и Русија договориле и потпуно споразумеле, како да се бугарски заплети реше, и сврше. За то не треба им споразума и сагласија Европе, јер је то право Турској и Русији уступљено. Можда би се Турска још устручавала што озбиљно у бугарској ствари подузети, да још није од стране Немачке и Француске препоручено да о бугарском питању, у смислу руског захтева ради. Види се да је Турска и први пут тако поступила, и није се на то осврталa, што су Аустрија, Италија и Енглеска одвојено становиште заузеле.

Сад се и овде као и свуда води рачун о томе какве ће прилике у опште наступити, и да ли ће смрт цара Вилхелма рат ускорити или ће мир очувати.

Јучер био је овде парастос за покој. цара Вилхелма, на ком су сва страна заступства и немачка колонија учествовала. Руси имали су прошле недеље три свечаности, између којих две веселе, а једну тужну. Славили су рођендан руског цара, био је парастос за покојног цара Александра II. а други дан свечаност ступања цара Александра на престол. Сваки пут служила се у овдашњим руским црквама, а у посланичкој цркви парадно. Учествовали су сви руски званичници и колонија, а од страних заступника учествовао је црногорски заступник г. Пламенац у руској жалости као и весељу. **У.**

Новосадски српски слободоумни круг — није потврђен.

Познато је, да су Срби у Новом Саду основали привремени: „српски слободоумни круг.“ Циљ тога круга била је, да се чланови договарају и обавештавају о политичким правима и дужностима, о месним питањима, да негују дружевност, читају новине и да предавањима усавршавају своје знање. Таквих друштава имају наши судржављани Мађари у многим местима, па се држало, да ће и нами бити слободно, што и другима.

Но правила нашег круга одоше влади на потврду и оданде стиже председнику круга др. Милану Божеском овакав одговор:

35. szám.
Eln. 1888.

Tekintetes

Dr. Bozsseszky Milán,

mint az ideiglenesen megalakúlt ujvidéki szerb szabadelvű kör ideigl. Elnökének

Helyben.

A nagyméltóságú magy. kir. Belügyministeriumnak f. évi 16008. sz. a. kelt magas rendelete folytán, a közgyűlési jegyzőkönyv és az alapszabályok tervezetének 3 példányának melléklése mellett ezennel értesítem, hogy, miután 1887.-évi május hó 2-án 1508 /eln. min. sz. a. kelt szabályrendelet melléklete II-ik pontja értelmében **lényegesen különböző czélú egyletek egy czim alatt közös alapszabályokkal nem alakúlhatnak,** az ujvidéki szerb szabadelvű kör felterjesztett alapszabály tervezete a Nagyméltóságú magy. kir. Belügyministerium részéről magas láttamozási záradékkal elláthatónak nem találtatott.

Ujvidéken, 1888. évi Március hó 14-én.

Petzy Popovits
polgárnagy.

Превод гласи:

Бр. 35. ex 1888.

Поштованом господину

Др. Милану Божеском,

као привр. претседнику привр. конститујисаног друштва „Српски слободоумни круг у Новом Саду“ у месту.

У смислу високе наредбе преузвишеног кр. уг. министарства унутрашњих послова бр. 16008 ex 1888. а уз повратак записника друштвене скупштине и три примерка друштвених правила, извештавам вас, да пошто се у смислу додатка министарске наредбе од 2. маја 1887. год. бр. 1508. тачка II. не могу заснивати друштва са истим именом и заједничким правилима, а битно разним целима — то преузвишено кр. уг. министарство унутарњих послова није могло потврдити поднешена правила „Српског слободоумног круга у Новоме Саду.“

У Новоме Саду 14. марта 1888.

Пеци-Поповић, с. р.
градоначеоник.

Дакле зашто се ту не потврђују правила? Зато бајаги, што једно друштво не сме имати више разних циљи пред очима. Н. пр. не сме имати читоницу и бринути се о политици и договарати се о општинским пословима. Лепо! Али у најновије доба основано је пуно друштава са разним циљима и та друштва постоје.

Истог дана, кад је добио др. Божески решење, добио је решење и председник новосадског „грађанског круга,“ којим се решењем ни то друштво не потврђује. И тамо су наведени исти разлози, и тамо се вели, да министарска наредба забрањује друштва са разним циљима. А баш лане се у Пожуну основало такво друштво. Други смеју а ми не.

Но знате ли шта је најзанимљивије? Наредба на основу које се не потврђују правила „српског слободоумног круга,“ т. ј. наредба од 2. маја 1887. год. под бројем 1508. није изашла. Није истина да такве наредбе има. Шта ту да кажемо?!

Него није ни то све. У оном спису којим се забрањују правила „грађанског круга“ стоји, да је та наредба изашла 2. маја 1885. год. (дакле не 1887. год.) под бројем 1508. Е ал ни године 1885. маја 2. број 1508. није изашла таква наредба, управо није изашла никаква наредба. О томе смо се ми најтачније уверили из званичних министарских наредаба.

На једном се месту дакле вели, да је некаква наредба изашла год. 1885. а на другом да је та иста наредба изашла год. 1887. А оно није изашла ни тада, ни тада.

Дакле ето како се с нами ради. Напише се ма шта, па се вели: „Наредба од тога и тога“.

Ово није за нас ништа ново. Кад су искали двоструку кауцију „Заставе“ онда су нам шиљали званична писмена у којима се говорило: „на основу закона о штампи мора бити кауција листу, који излази више од дваред недељно 10.500 фор“. Таквог закона нит има нит га је икад било. Бадава смо ми то годину и по говорили и доказивали. Тек после неких 17 месеци увидила се неправда и нами се повратио новац. — Шта ту да кажемо?!

Но да укажемо прстом на још нешто. Правила грађанског круга отишла су влади пре годину дана на потврду, а правила „српског слободоумног круга“ пре нешто више од месец дана. Па две разне ствари, стигле су у врло разно доба министарству, или су бар требале стићи, а требале су бити тако и решене, јер не стоје једна с другом ни у каквој свези. Но шта видимо? Из текућих бројева видимо, да је министарство унут. посл. решило те две ствари у један дан, један сат, једно за другим. Правила „српског слободоумног круга“ решена су под бројем 16.008 а правила „грађанског круга“ под бројем 16.009 од исте године. Види се дакле, да је ту једна рука радила, и да се решавало уједно. Не годи дакле ни једно ни друго.

А шта је најглавније, не потврђују се оба друштва на основу неке наредбе која не постоји. Не потврђује се нами, а други таква друштва осниваху и једнако оснивају.

Ми ћемо се вратити на ову ствар, те видети шта нам ваља даље чинити. По нашем мишљену, та се ствар тако оставити не може. Само се види то, да ће док дође до потврде, сад већ дуже времена трајати. С тога они, који су платили уписнину, нека изиште свој новац натраг од оних, код којих се уписаше; добиће га. Кад дође до потврде друштта, лако ће се уплатити. Није нужно да лежи новац још дуже времена бадава.

Политички преглед.

Српске школе у Тројединци. Читамо у „Обзору“: „Српски клуб имао је прошле суботе конференцију у згради одељења за богоштовље и наставу, којој су присуствовили: бан Кун-Хедервари, предстојник одела за богоштовље и наставу др. Спевец и некоји овдашњи заступници владине странке. Како дознајемо пристала је влада на све српске захтеве, само захтев гледе конфесионалне школе променио се у толико, да је име „конфесионална школа“ промењено у „народна српска школа“, а број ђака, ради којега би се на дотичној школи имао наместити учитељ православне вере, установљен је на 40, дочим је захтев пре гласио, да се већ ради двадесет православних ђака имаде наместити учитељ православне вере“. Док дознамо колико је тачан овај извештај, вратићемо се на њега.

Влада и народ у Румунској. Кад су у Румунији последњи избори обављени, мада је влада добила већину, ипак је дала оставку, па је краљ и примио ту оставку. Зашто је пак влада дала оставку, поговара се свакојако, но понајпре ће бити зато, што се ушло у траг великим крађама у министарству, па је ово опозиција јако почела да напада. Но то министарство, коме је Браћијану био председник, дало је оставку, али се друго министарство није могло саставити. Краљ се обраћао разним личностима из опозиције, али ни једна није хтела да се прими, да састави ново министарство. Тако се је опет Браћијану примио тога посла и он је од неколико старих министара и неколико нових људи саставио владу. Ова нова влада представила се румунској комори (скупштини) 1. марта п. н. Кад се прочитало краљево писмо, да је нова влада опет са Браћијаном на челу састављена, опозиција се јако томе противила. Посланик Флеве рекао је, да нова Браћинова влада значи шамар по јавно мишлење, а Бларемберг је рекао, да Браћијану на министарској столици ништа друго не значи, него рат и опсадно стање. Ласка Катарђију захтевао је, да Браћијану одступи. Но овога све то није ни најмање дирнуло. Он има вештачки, насиљем, створену већину за собом, па као вели, да му и није нужно, да слуша опозицију. Тако раде сви силници, а Браћијану није ни мало утекао од других силника. За њега је народна воља ништа. Опозиција је после те седнице издала проглас на народ, а тај проглас гласи: „Грађани! Наша је радост узалудна била. Влада пљачкања и лажи, која се срушила испод презирања народног, хоће и на даље, да нам се наметне. Кад је видела, да су јој дани избројани, покушала је у последњем часу, да комендијом живот свој продужи. Показала се, као да хоће да одступи. Мислила је тако, да поцепа опозицију и да успава јавно мишлење. Но ми смо јој осујетили њене злочиначке планове. Сада су ти људи, који под сваку цену неће силе да упуштају из руку, опет дошли на министарске столице. Ни нови гласови, који се чуше при најновијим изборима, ни мржња целе земље не могоше их натерати, да се повуку. Кад неће сами да одлазе, дужност је свију нас, да је отерамо. Грађани! Докле ћемо ми ова насиља и пљачкања трпети? Докле ћемо подносити срам, што нам ти људи заповедају? Ваши заступници стоје непомично на пољу поштења. Они ће своју дужност вршити до последњег часа. Време је, да и ви отпочнете вршити вашу дужност. На ноге сви! Прикупите се, изнесите вашу једину жељу, да хоћете земљу од ове срамне владавине да ослободите!“

Кретање руске војске. Из Кракова јављају, да се руска војска на пруској граници, у губернијама ломској, калишкој, сједичкој и радомској смањује. Међутим стижу гласови, да се на галичкој граници из Волхиније, нарочито из Камјењеца и Кржемјењеца прикупила силна војска и донела силна цебана.

Поплаве у Угарској.

Из свију места на Дунаву од Коморана па на ниже, јављају да вода у Дунаву још једнако расти. Веће штете од Дунава до данас није било нигде ове године.

Међу тим од других вода у Угарској нема данас ниједне жупаније, која није страдала. Од свију места, што су до сада страдала, није опет ни једно тако зло од поплаве прошло као вароши Сатмар, Бекеш и Чаба. Но Сатмару сада више не прети већа опасност. Једино што се руше још једнако куће, које су биле у води. Но Бекеш и Чаба зло стоје. Ако вода провали насипе, који те вароши бране, онда су обе пропале. На насипу код Бекеша раде 3000 радника. Вода је поплавила од чапског поља 9000 јутара, а између Чабе, Ђуле и Бекеша 35.000 јутара. Предграђе вароши Чабе Богархаз стоји у води. Најјача куће руше се једна за другом. Насипи су већ омекшали; вода кроз њих пробија и провалила је већ једну уставу, но после су је опет затворили. Највећа је опасност што бесни бура, па се на води дижу јаки таласи. Има да је погинуло и људи. Тако су таласи изврнули чамац, у ком хтедоше три човека доћи у Бекеш, и сва се тројаца удавила. Код Чабе су морали да провале насип, да се вода излије из канала. Вода се излила, поплавила је неколико стотина јутара земље, а за тим се канал опет напунио. Тако је опет варош у највећој опасности. Народ у Чаби захтевао је такођер, да се провали насип на Керешу, али владин комесар није дао. Дућани су у вароши сви позатварани. Народ је склонио своју сиротињу у јевангеличку цркву и по другим зградама, које стоје мало више.

Из Деша јављају, да је река Самош један део вароши оплавила.

ДОПИСИ.

Вуковар, 5. марта. Мислио сам да ћу наставити онде где сам застао, али видим да то сад не иде, пошто је међу тим, изашао један допис, који ме у нечем побија, а оне који су за осудити брани. — За мене вели, да ја сувише мало познајем наше околности.

Ја бих и опет могао млого и млого писати, али не помаже ништа, јер не би могао уверити г. дописника о противном, јел кад он Чивуте брани и оно одобрава, што сваки Србин осуђује, то онда престаје све. Али да би ипак нешто постигао морам ово рећи.

Да је српска штедионица сто форината Чивутима за зидање синагоге поклонила — то стоји! — а да је српско певачко друштво „Јавор“ само 25 ф. добило а лане 50 ф. и то је истина, дакле ја сам навео шта је ствари, осудио сам тај чин штедионе а то држим да ће и сваки који моле српски мисли и осећа осудити, — а господин дописник то брани и одобрава, па још вели да је то из чисте толеранције и са трговачког гледишта!

Ја пак велим, та толеранција и то трговачко гледиште довело нас је ево дотле, да тако јадно изгледамо, то што Чивутима на руку у сваком погледу идемо, дотерало нас је да са свога огњишта бежимо, а то тако лепо наше извињавање, направило нас је да смо мањи од маковог зрна и да Чивутима чак и кадити морамо.

Српско певачко друштво, признајем да је сваке године потпору од шпаркасе примало, али зато је сирото морало онако се кретати као што господа из шпаркасе наредише, па онда се узети треба, да ако је штедионица пружала да је то друштво и заслужило, а што је певачко друштво често морало служити, то је више штете друштву донело, него онај поклон хасне. То г. дописник добро знаде па није хтео да каже, него је само дарежљивост забележио и изнео, а што се каже да је оних 100 ф. на Чивуте дано једном за свагда, то неби рекао да је тако. Свако зна да је увек после скупштине осим других дарова штедионица и на „израиљску школу“ прилагала, то је било сваке године, а и у будуће биће — сигурно „из чисте толеранције и са трговачког гледишта“! па како су тамо господа из шпаркасе? — Нису могли заиста ништа закерати, јер Чивути не даду да им се ко у њиове ствари меша, ето дакле како се поступа кад се пружи своме онда се изискује свашта а и пребацује се, дочим о другом се ћути.

То је наше старо зло, да своје грди и омаловажавај, а туђе дижи и фали, а тако се и у допису Чивути узимају у обрану и каже се како су вредни и усталци; а како је наша немарност узрок нашем назатку. Ово је писано баш као што и Чивути говоре. — Али да вам кажем ко је крив? Истина је сами смо криви, али то не видимо, не знамо, не припознајемо, ево примера ради навешћу само један случај а тај је како онај Србин трговац у нашем месту једног Чивутина помаже, а шта више и сопствену му фирму даје, ево још један, како је један Србин опет трговац имао радњу коју је брат му водио, па без икакова узрока брата је

ривца, масла и други ствари, што нам је баш требало. То нас то већма увери, да су Турци збиља побегли, јер да то није, неби они оставили храну и друго. Војвода Голуб попне се на чардак Филиповића бега и зовне свога слугу Сићу, нек му донесе чибук и спреми каву, па да зачибучи и попије каву на зликовачком чардаку, у ком од 500 год. сиротиња раја муку мучише и бегу вулучише! Ја му рекох, да није време за чибук и каву, него да пођемо напред, јер су Турци још пред нами и имаћемо посла, док их из Хасан бегова чардака потиснемо; он ми на то одговори, како с места неће, док каву не попије и не зачибучи, а од Турака се не боји.

Знао сам, да ће свршити, што је наумио, па како су наше друге чете под командом Маринковића, Милановића, Креце и других, на другој страни биле, то сам ја хтео, да онамо прођем и видим, што они раде, и да се за бој и нападај све спреми. Војводи Голубу рекох, да ја идем, а он док каву попије и почибучи, нек се напред крене. Ја ободем коња и пођем напред. На сред поља било је мало село, које су звали „Родића варош“ и мимо тога села водио је пут, куда сам ја морао проћи. „Родића варош“ лежи неколико корака више Хасан-бегова чардака, где су још Турци, и ја сам се бојао, да ће Турци из чардака на мене гађати, за то сам мислио, да у највећем трку мимо села и чардака пројурим, па ако Турци и гађају, то је мучно у трку погодити. Већ сам био близо села; и приметим, како низ брежуљак жури се један човек и машући руком, да застанем, к мени хита. Попнем се на брежуљак, да лавше све прегледати могу и приметим, како су се у селу турски војници упарадили и на окупу стоје. У то стигне кмети и онај човек, који, док је приспео, назва ми „добро јутро“ и „оче благослови“. Ја му отпоздрави добро јутро, и рекох, да поп нисам и не могу благословити. Он ме упита, јесам ли из српске војске и куда сам пошао? Кад сам му све испричао, рећи ће ми он, како су Турци тек у село приспели и мисле ручак спремати, па како ме видео, да у село идем, то је похитао, да ми каже, јер би ме Турци ухватили или убили. Тај човек звао се Вучен Родић, поблагодарио сам му и у највећем трку мимо села пројурио. Турци су опалили замном неколико пушака, али ни једна не погоди. Мало даље нашао сам четнике по кућама, где и они ручак спремају, као да Тукака и нема. Брже боље наредим нек је све на окупу и за нападај спремно буде и неоклевајући, наредим наступање. Није било готово никакве борбе, јер су Турци нама леђа окренули, док су нас у великом броју видели, и ми заузмемо „Родића варош“ а мало после и Асан-бегов чардак. Док сам пред чардак на коњу дотрчао, срете ме једна жена и рече „оче благослови! и: благо нами, утекоше Турци!“

П. У—ц.

одпустио а Чивуту је радњу предао, — а данас ни он радње нема него се несрби тамо шире! — Није још све, него ено вајни наши прваци волу да оставе и даду Чивуту новац него своме, ма да добро знају како стоимо и да нас је сваким даном све мање, па поред свег тога, против Чивута не сме се ништа рећи, а ни своме пребацити што своје не помаже, као што сам ја велики грех учинио, и српској штедионици њезин корак осудио. А шта да кажем и о оним Србима из штедионице. — Ено при последњем избору заступника, како су летиле претње из шпаркасе; да ко не гласа за владу губи кредит, а тако је увек бивало, па да ли имамо штогод од свега тога? — ја би рекао ми не али други а то су Чивути! — јер свет се поваћао за том господом, те се једно с' другим позаваћали а користи од свађе донело је Чивутима.

Г. дописник побија ме да нисам имао право а да је измишљотина оно што сам навео, да су на забави чивутској за зидање синагоге Срби прилоге од 50 ф. дали, он вели да зна боље ствар, које му одобравам, јер нисам био редитељ те забаве, — ја би се радовао кад то неби било, но сумњам. Нећу више Чивуте а ни штедионицу овом приликом дирати, али морам се осврнути, на оно где ми г. дописник даје за право и сам наваћа нешто што се још у септемберу прошле године чути требало, наиме о срп. народ. позоришту наваћа и признаје, како ми Срби наше добротворне сврхе слабо помажемо и као члан позоришног одбора изнаша неке ствари о одзиву наших „велеможни" — како нису хтели да се претплаћују. Ова ствар треба да је пре јавности угледала, а и одбор требао је изнети како је позориште у нашем месту прошло, али то није чињено.

И овом приликом уздржао сам се и нисам хтео у личности дирати, али као што ми се чини, мораћу и то учинити, свету ћу бар да изнесем на углед узор карактере, који ово место и ово мало Срба Чивутима предадоше, изнећу наше дарежљиве богаташе који на св. Саву не иду у школу на водицу, гди се прилаже за сиротињу, него беже кући и затварају се, изнећу челик Србе који не држу српских новина, нити се о Српству брину него чине чуда. — То ћу изнети ако буде требало, а сад сам прећутао само зато, што ме је срамота, да моје родно место има таквих људи, који су на поругу читавом становништву.

На завршетку морам г. дописнику и ово навести. Ако ће те одговаради немојте истину увијати, да се не може провидети, а ако сте пријатељ свога народа дано вам је и можете устаните, и требите коров, док је још могуће! Нашој српској штедионици више љубави и више да је пријатељ свому!

П. Л. А.

Народна привреда.

Кад и како треба сејати.

Код нас се сеје у јесен и с пролећа; те за то и називамо усеве: зимским и пролећњим (јарим).

Од пролећњег сејања важније је јесење (зимско) сејање. Зимске усеве сејемо ради тога у јесен, да пролећњим сбраћивањем не губи земља толико влаге, него да ту влагу биљке могу потпуно употребити за своје развијање, те због тога и јесу зимски усеви најсигурнији, пошто не трпе толико од суше, као пролећњи усеви. Истина, ако је земља доста јака и од зимски мразева измрзла, може се и у пролеће усев посејан довољно разбокорити и напредовати; али није довољно само јака и добро урађена земља, него је нужно топло а уз то и влажно пролеће, што код нас ретко бива, јер ми тако-рећи и немамо пролећа; зима се стегне а чим попусти, одма су ту и топли дани. Од наших усева су зимски: пшеница, раж, јечам, репица и лан, као најобичније, које у јесен сејемо; мање сејемо као озимице: зоб, грашак, сочиво, граорицу и т. д.

Зимски усев мора застати и читаву зиму мировати и тек на пролеће влагом и топлином покренут, почне опет на ново напредовати и развијати се. За то је важно, да гледамо зимске усеве, да што раније посејемо, јер треба још с јесени, да се разбокоре и ојачају, да би могли зимској студени одолети.

Што се тиче пролећњег сејања, оно је много равноврсније од јесењег, већ због тога, што је број пролећњих усева много већи од оних јесењих. Време пролећњег сејања се мења према топлоти, које треба семе појединих усева, да може клијати, па онда, да ли су младе биљке осетљиве према касним мразовима или не, да ли се дотична биљка брже или лакше развија, те најпосле, да ли сазрева у лето или у јесен. Према свему томе морамо и сејање пролећњих усева удешавати. Кад-и-када се отегне пролећно сејање од месеца фебруара, до месеца маја. Код нас, за наше крајеве, могли би рећи, да се у три маха с пролећа сеје, а то је:

1. **Рано пролећно сејање.** Тада сејемо: Јару пшеницу (јарицу), јару раж, зоб, јечам, граорицу, црвену детелину, кудељу, разне траве и т. д., што траје од прилике од месеца фебруара, до ковца марта, ако није само земља превећ влажна за радњу, и ако није пролеће кишовито.

2. **Пролећње сејање.** Тада сејемо: Кромпир, репу, мак, сунцокрет и т. д. То траје од почетка месеца марта, до Ђурђева-дне.

3. **Касно пролећно сејање.** Тада сејемо: Кукуруз, проју, ељду, пасуљ и бундеве. Ове биљке рано посејане, не могу да нађу довољно топлине, да проклијају, у хладној земљи лако може њихово семе иструнути, од зарезника, птица и мишева страдати, а уз то земља отврдне или овлада на њој коров, и најпосле проклијеле биљчице могу озепсти. За то их и морамо најкасније сејати.

Да напоменемо још и ово. Има још једног сејања, а то је: летње или пострмно сејање. Летње или пострмне усеве сејемо на истом земљишту иза других, исте године скинутих плодина, а највише после зимског јечма, репице, лана, раног кромпира и т. д. Летњи усеви се брзо развијају, а такови су: хељда, проја, кукуруз чинквантин, бела репа и разна зелена пића за марву. Што је више влаге у земљи, дакле што више кише у јулију и августу, тим су и летњи или пострмни усеви сигурнији.

* * *

Што се тиче, како треба сејати, морамо разно семење, разно и сејати. У главном морамо пазити, да семе мора бити покривено земљом. Непокривено семе не може проклијати ако је земља сува; у влажној земљи истина, семе и непокривено проклијати мора, ако има довољно топлине, али, ако међутим, кад проклија, наступи суво време, онда ипак мора даље клијање застати. Наша жита не подлежу тако лако непогодном времену, па ипак бива, да се клијање отегне и да постане у таким случајевима неједнако. Семе не смемо ни предубоко покрити, јер се онда угуши — окнлави — пошто не допире до њега ваздух, колико треба. Осим тога не може развијена клица да пробије саразмерно дебели слој земље, особито у тешкој земљи.

Пошто има разне земље, то на разној земљи мора и разно дубоко семе да се покрива. У лакој земљи можемо покрити семе дубље, него ли у тешкој, у влажним крајевима можемо покрити плиће, него у сувим крајевима, јесење усеве морамо увек покрити плиће, него пролећње и летње, те најпосле крупно зрно морамо увек гледати, да дође дубље у земљу, него ли ситно зрно. Тако н. пр. је за првену детелину најповољнија дубљина међу 0·5—1·5 cm., то исто важи и за инкарнатску детелину, ким, мак, шаргарепу, паштрнак и т. д. Још плиће покривамо семе од дувана и разних ливадних трава. Репицу, проју, лан, кудељу и краставце покривамо 2—4 cm. дубоко; дочим раж, зоб, сунцокрет, кукуруз, требају дубљину од 3—7 cm. При једнакој влази никне плиће покривено семе пре, него оно, што је дубље у земљи; али ако прва нема влаге, мора у клијању да заостане, дочим дубље покривено семе онда сигурније напредује. То су све околности, на које при сејању морамо пазити, те према томе удесити најповољнију дубљину. То нам је најлакше постићи машином (сејачицом) и то оном, што у редове сеје. Сејачицом у редове, разуме се, ако је земља добро урађена, а не грудевита, можемо пустити семе у земљу тако дубоко, као што то једна или друга земља, једно или друго семе захтева.

У Вуковару, 28. фебруара 1888. г.

Јоца М—ић.

Вести из места и са стране.

Прешли у православну веру. Пишу нам из Војке: „Ово је дана код нас Ђока Керечки ковач прешао из римокатоличке вере у православну. Предци истога су били православни Срби; но пошто му је отац био сожењен женом римокатоличке вере, те по жељи матере, сва су деца крштена у римокатоличкој цркви. Сада је он прешао опет на нашу веру. Превео га је у православље наш парох А. Батас." — Читамо у „Бачванину": Гђца Ана Берлековић прешла је јуче у суботу у православну веру. Превео ју је у православље г. админ. Борђошки у малој цркви.

Огорчење усљед поплаве. Пишу из Тамишграда: „У малом српском селу Павлишу, близу Вршца, била је читава побуна усљед поплаве. 5. тек. мсца била је тамо скупштина општинског већа, поглаварства, и том приликом се договорише неколико заступника, да нападну месну власт, што се није доста бринула о сигурности места. Људи су бедили власт, да је власт тако саградила бедеме, да вода поплави сеоске земље а сачува спахијске. Сељани су морали још да утврђују те бедеме, а за тим је вода потопила њихове њиве а спахијске није. Поджупан је дошао оружаном силом у Павлиш, те је напослетку српском свештенику испало за руком да молбом утиша свет који се искупио пред општинским већем. У самом већу дошло је до велике ларме, а кад је поджупан говорнике истерао силом напоље, онда су устали сви заступници и напустили скупштину. На улици су људи, жене, деца, напали жандаре и почели да им узимају оружје. И опет је српски свештеник умирио свет. По другом причању су општински поглавари бацили кроз прозор сву месну власт, но славна власт остала је неповређена, јер прозор није био висок, па је пала на мекано. Из разних извештаја нисмо у стању видети шта је истина, но надамо се да ће нас неко од наших вршачких дописника тачно обавестити о овој ствари.

Штросмајерова прослава. Прослава педесетогодишњице, како је бискуп Штросмајер узео на се свештенички чин испала је сјајно. Силне вароши из Троједнице и готово сва друштва честиташе уваженом хрватском родољубу или му послаше депутацију. Бискуп Штросмајер поклонио је том приликом и опет 56 хиљада форината на просветне цељи. Прослава је била у Ђаковару 7. тек. мсца. О појединостима те прославе доносимо ово: Јуче 6. марта се Ђаково искитило заставама. У 11½ с. представили се бискупу Загребчани и Словенци. У 2 сата сјајан објед. После подне у самостану милосрдница биле декламаторна забава, присуствовао и бискуп, коме би предан огроман прекрасан венац златних ружа тробојним врпцама с натписом „живио Штросмајер". У вече било је осветлење вароши. Кад се владика враћао из самостана пред двором сакупљено велико мноштво поздрави га бурним усклицима. Бискуп се на то показа на прозору и прељубезно захвали. Синоћ је стигла депутација осечкога грађанства с прекресно израђеном адресом, која носи преко хиљаде подписа. У адреси се каже: „Педесет је година прошло како сте у нашем Осеку прву жртву Богу приказали а кроз ово пекесет година учинили сте за цркву, за домовину и за свој народ више него што су столећа учинила. Ви сте преузвишени господине својим деловањем у нашој повести створили еру „великога бискупа Штросмајера" а уз ваше прослављено име сјати ће у повести и име вашега роднога града, нашега белога Осека."

„Не иде им од руке." Свршетком прошле године морала је половина мађ. позоришних друштва која имају дозволу да представљају — да се распусти, а то је неких 13 друштава. Та друштва нису могла да се хлебом ране, па зато су морала да се распусте, а чланови њихови, да потраже друга начина, да могу живети. Рекли би смо, да је и то један доказ, како мађаризација — не напредује.

Несрећа на жељезници. Из Њу-Јорка, у Америци, јављају, да је један брзи влак, близу Саване баш на мосту преко једне реке искочио из шина. Влак је ишао врло брзо, а мост је 46 стопа висок, па са те висине при тако великој брзини сурвао се сав са моста у реку. Кола су била пуна путника. 25 особа остало је на месту мртвих а 40 су тешко рањене, тако да је 6 њих и од ових рањених већ умрло. Кад се влак сурвао у реку пojавила се и ватра, те су вагони почели горети.

Путничке лађе на Дунаву и Тиси почеће ових дана пловити. Прва путничка лађа за Оршаву креће се из Пеште у суботу, те по томе стићиће у Нови Сад у недељу и то после подне. Ствари се примају већ на свима станицама за теретне лађе, јер све већ плове Дунавом. Од Новог Сада у Пешту пловиће путничке лађе сваки дан у 10½ сати у јутру. (Прва пловидба 15. марта). Од Новог Сада у Земун-Београд сваки дан у 5½ сати по подне. (Прва лађа полази 13. марта). Од Новог Сада у Оршаву-Галац средом, петком и недељом у 5½ сати по подне. Из Новог Сада у Сланкамен-Тител, сваки дан у 5½ сати по подне. (Прва лађа полази 13. марта). Од Новог Сада за потаске штације сваки дан, осим петком, у 5½ сати по подне.

Трговина.

= **Нови Сад,** 10. (22.) марта. Време суво са умерено ладним источним ветром. Вода у Дунаву јако надолази а како је јак ветар то је превоз на скелама врло отешкан и пловидба на рекама задржана. Са пољскога рада пролетнога на њиви, на доњим пијацама је мало довоза са раном. Са горњих пијаца извештавају да је у сљед слабог довоза цена пшеници напредна и продаја тече живљом вољом за куповање. На нашој пијаци није одпочео што живљи посо са раном. За кукуруз се одпочиње више разбирати; цена и горе и овамо доле је у малом напредовању. У нас се плаћа пшеница прве каквоће 6 ф. 60 н. Наполица 5 ф. 80 н. Зоб 4 ф. 80 н. Јечам 4 ф. 50 н. Кукуруз новосадско-бостанијски 5 ф. 80 н., роба из наше околине 5 ф. 40 до 50 н., све од 100 кгр.

Брашно. Наши млинови како је приспело доба да се може на паробродску станицу роба предавати добијају знатније поруке на брашно. Данас је цена ова:

Број	0	1	2	3	4	5	6
ф.	14.80	14.20	13.80	13.40	13.—	12.40	11 40

7	8	8½	8¾	9
10.80	10.20	9.20	8.—	7.—

Хлебно I. 8 ф. 60 н., II. 7 ф. 60 н. Грис А. 15 ф. 20 н. В. 15 ф. 20 н. С. 14 ф. 10 н. Мекиње ситне 4 ф., крупне 4 ф. Све од 100 крг. За готов новац, са џаком заједно, а постављено у кућу, на паробродску или жељезничку станицу. (Парни млин. В. Фајта.)

Посао са остали производи је у средњу руку обављан прошлих дана. Купаца на робу наших вртара-боставнија ту је из Србије Босне па и са будимпештанске пијаце. Цене су свему умерене. Сензали су савесни при посредовању а роба је добро очувана и изврсне је каквоће. Цене пасуљ 12 ф. до 13 ф. Кромпир 4—6 ф. Лук црни 6—7 ф. Арпацик 16—24 ф. Све од 100 кгр.

На месарској и пијаци свињској нема промене. Угојени свињи се плаћају до 48 н., од 1 кгр. Теоци 8—16 од ком. Јагањци 7—10 ф. од пара.

*

У **Будимпешти** 9. (21.) марта. Није што веће понуде, а и воља за куповање је само умерена. Цене су без промене сваком зрну осим кукуруз што је напредовао за неколико новчића. Плаћана шенила потиска 82 кгр. тешка 7 ф. 47½ н., 80. 7 ф. 45 н., 80·5. 7 ф. 47½ н., пештанска 80. 7 ф. 37½ н. Бачка 78·5. 7 ф. 35 н. Банатска 77·5 7 ф. 25 н. Све на три месеца. Термини. Шеница за пролеће 7 ф. 7 н., за јесен шеница 7 ф. 44 н. Кукуруз за мај јуни 6 ф. 22 н. Репица готова роба 10 ф. 75 н., за август-септембар 11 ф. 25 н.

Производи: Маст 60—62 ф. 50 н. Сланина сирова 58—60 ф., сува 65 ф. Спирит прост 24 ф. 75 н. рафиниран 29 ф. 25 н.

*

Ада 7. марта. Данас и јуче, управо само јуче јер данас не беше ништа — одржан је код нас пролетњи годишњи вашар. Но слабо се беше ко с њиме вајдио; јер не каже наш народ бадава, „што није гледати, није ни глодати!" Изглед му беше мали, шпрљав, па таки и промет. Пут до зла бога рђав, мекан и проваљен; тој недаћи још се и киша, која поче у недељу у зору падати — придружила, па и оно мало страних, који се на вашар накањиваху, остадоше код куће. Но то још не беше доста; један дан пре вашара беше се и лед на Тиси кренуо, те недаде оближњим Банаћанима, преко Тисе прећи. И тако овамо онамо, вашар не беше никакав. А и како ће? Новаца се нема, што је било за продају, то се ове дуге зиме и јесенас испрздавало.

Занатлија је било доста, највише чизмара, кабаничара слабо пазарише, столари исто, ременари такођер, опанчари канда најбољу прођу у њиховој роби имадоше. Од баштованског производа највише је арпацик пролазио. Пасуља није било.

Марве и коња мало је било, а и што беше тешком муком и будзашто једва нађе свог купца. — Мршави свиња беше такођер мало, по цена им је доста добра била, годишњи прасици плаћени су по 22—26 ф. од пара. Оваца не беше много, промет је био приличан, овце с' јагањци плаћани су од 12—15 ф. од пара.

Кожа беше такођер мало на вашару.

Трговци се вратише са празним буђеларима кући.

Ове су и иначе пазари слаби, пијаце не вреде већ готово ништа. Никоме није до куповања, за оно мало новаца ако који ваган ране и прода, јури кући да с њима подупре врата од егзекутора и „шац мајстора". Сваки се данас стиснуо ко два новца у кеси; друго се и не може ништа чути до кукњава и хукања. А тужбе трговаца и занатлија већ су сваком на врх главе изишле. Ал помоћи нема. Јер кад нема ратар, нема ни трговац ни занатлија. Да је бар цена рани јесенас боља била, могао би се свет покрпити. А овако Бог зна шта ће од нас бити. Обично је од кукуруза добивен новац нашем ратару служио за набавку разних потребних ствари по кући и за чељад, ал ове га године нема. Лањска суша обрала је приход са четир петине. Кукуруз се данас плаћа 5 ф. 60—70 н. жито 6 ф. 50—6 ф. 60 н. јечам 4 ф. 70—80 н. зоб 4 ф. 70 до 80 н. Као што видите, кукуруз има приличну цену, — ал само да га је!

Овом приликом јављам вам још и један за грађанство наше не баш најпријатнији случај, и то; да је овдашња новчана задруга: „Az Adai kereszteny Onsegelyző következt" у својој петој главној скупштини, одржатој 1. т. м. закључила ликвидацију. За сад вам само оволико јављам, али ћу бити тако слободан, да се у најближим бројевима „Заставе" на овај случај обратим, тим пре, што су многи овдашњи Срби заинтересовани, којих велики део стрели за свој новац, а други опет боју се, да их задруга у овом најгорем времену неће сад за њихов дуг склептати. За умирење и једних и других падам се, да ми цењ. уредништво неће мало простора у поштов. листу ми — укратити. =

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи од 10. марта.

Дукати — — — — — — —	5·96
Наполеондори (20 франака) — — —	10·03
4% угарска златна рента — — —	96·20
5% „ папирна „ — — —	83.20
Немачке држ. марке — — — —	62·35

Најновије вести.

— Из **Бечa** јављају, да су **при општинским изборима у свима срезовима,** осим у I. и II. срезу **победили противници Чивута. Треба знати, да су први и други срез чивутски и за то је било могућно, да ту још Чивути победе; иначе у оних осам других срезова, ма да је Беч извикан као чивутска варош победили су, као што рекосмо, противници Чивута.** То је јасан знак, да су се Бечлије освестили, те да су провидели, каква им опасност прети од надмоћности чивутске. За то сад хоће да ту надмоћност сузбију, па су први корак и учинили већ у томе.

— Из **Колошвара** јављају, да је у парници против румунског листа „Трансилваније" поротни суд уредника истог листа сасвим ослободио, а његова главна сарадника Бобанку-а осудио на 4 месеца затвора.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ."

(Стигли 10. марта у вече.)

Чаба. Изгледи су да ће варош бити спашена. Насипи су проваљени, те се вода одбила у поља беренђска, кондорошка и сарвашка и ова поплавила.

Париз. Пријатељи Булажеа неће истицати Булажеа за кандидата, јер хоће тим да избегну да влада не предузима даље мере против њега.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

„Ко је крив?..." суврмена приповетка из руског живота од Б. Р. В. с руског превео М. М. Протић. Београд. Штампарија задруге штампарских радника 1888. Цена 1 дин. (50 нов.)

Јаван рачун

о „Беседи с игранком“ коју је приредило српско читаоничко певачко друштво 5. (17.) марта 1888.

Добровољни прилог — — —	120 ф. 45 н.
За улазнице — — — —	53 ф. — н.
Свега	173 ф. 45 н.
По одбитку своте издавања —	105 ф. 18 н.
Чист приход — — — —	68 ф. 27 н.

Добровољни прилози:

По 5 фор. Николић Светислав.

По 3 фор. Браћа Поповићи, Коста Рајић, Марта Станојевић.

По 2 фор. Н. Н., Парчетићка жупаница, Софија Јефтић, Јулка Радовановић, Катарина Балта, Марија Бичанска, Др. Милан Божески, Др. Михаил Полит, Ђока Радовановић адвокат, Милан Ћирић парох, А. Мајна, Др. Јован Грујић, Пера Попадић, П. Капамација, Госпођа Поповић-Пеција.

По 1 ф. 50 н. Пера Татић.

По 1 фор. Марко П. Шилић, Никола Димовић, Јаша Томић, Софија Бипарић, Давид Ћурчић, Јулије Берковић, Софија Екмецић, Катарина Матић, Марија Оберкнежевић, Д. Поповић, А. Варађанин, Марија Јовановић, Стева Гавриловић, Тоша Мартоношки, Даринка М. Максимовић, Марија Завишић, Персида Маркуш, Ђука Петровић, Мита Чокић, Јелисавета Натошевић, Ђ. Ф. Недељковић, Петар Матић, Тоша Стајић, Светозар Стојановић, Панта Јовановић, Ернест Шлезак, И. Фишер, Љуба Стефановић, Филип Шосбергер, М. Обермилер, Софија Дера, Катарина Новић, Д. Михајловић, Софија Вуков, Кристина Павловић, Милица Наодовић, Пера Дамјановић, Стева Димитријевић, Ђура Стојковић, Христифор Димитријевић, Карл Лобенштајн, Ф. Ф. Герих, Јован Грчић, Јелисавета Дера, Јелена Николић, Ана Камбер, Персида Бојшић, Христина Новић, Јоца Ђорђевић економ, Самуел Хирш, Розмир, Добрила Огњановић, Милица Јојкић, Мара Балта, Зомбори Бланка, Димитрије Савић, Јорговић професор, Рокса Панаотовић, Др. Вучетић, Милица Кимпановић, Каролина Екмецић, Веселин Поповић, Пера Дамјановић из Земуна, Станко Чутуковић из Земуна.

По 60 новч. Јелена Петровић.

По 50 новч. Јулије Стојановић, Софија Адамовић, Јелисавета Марковић, Васа Димитријевић, Душан Ћирковић, Катица Чупић, Ђорђе Давидовац, Лаза Јеремић, Штанцика Јосифовић, Филип Михајловић, Драгиња Матић, Флора Јефтић, Ђока Влаовић, Кенигштетлер, Ђ. К. Јовановић, Н. Н., Јелева Коцић, Јован Марић.

По 40 нов. Милева Аничић, Марија Димовић.

По 30 нов. Стева Николић.

По 25 нов. Н. Н.

Бр. 2. — 1888.

Сведочанство

којим се на темељу закључка црквеног одбора од 10. децембра 1887. г. бр. 9. овим уредовно сведочи и потврђује, да је г. Павле Пантелић, грађевин. бравар из Земуна, гвоздену ограду на порти овдашње св. успенске цркве подигао и свој посао солидно и ваљано урадио тако, да је српска православна црквена општина ова са истим послом потпуно задовољна, препоручујући га уједно од своје стране свакоме као савесна, искусна и своме занату вешта подузетника.

Из седнице црквеног одбора држане у Иригу, 10. децембра 1888. г.

Перовођа: **М. Радивојевић.** Председник: **Сава Стојшић**, парох.

ОГЛАСИ.

Tschinkel ПРАВА

ЧИНКЛ КАВА

Kaffee (Spar- u. Feigenkaffee etc.)

најбољи је дометак кави, пријатан укус и велика уштеда. 10—10

Оглас.

Вел. бечкеречка срп. црквена општина намерна је једно **велико пукнуто звоно 18 центи** (1000 кгр.) тешко прелити дати, те се позивају овим вештаци, да своје оферте на потписаног до 1. (13.) априла т. г. пошљу или се лично обрате.

В. Бечкерек 3. (15.) марта 1888.

Ђ. Димитријевић, председник општине.

2—3

„ЕКСЦЕЛЗИОР“
справа за крунење кукуруза.

Тежина око 5 кила. Окруни до 4 хектт. на сат.

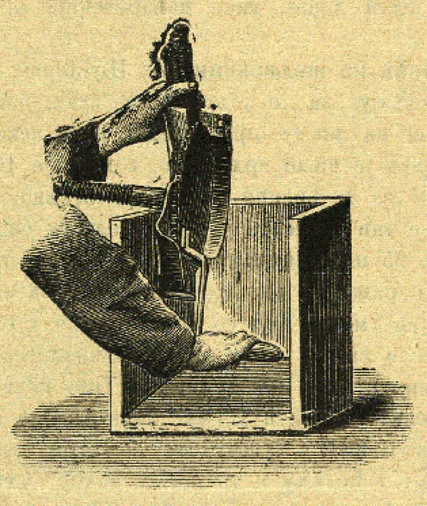

Цена 7 фор. а. вр. За Србију 14 динара.

2—10

Горња слика показује облик и начин употребе ове врло просте и услед тога и тако ванредно јевтине справе за крунење кукуруза, која ће све друге до данас познате веће па и највеће јер врло скупе, тим лакше потиснути, што посао исте ни у којем погледу незаостаје послу доданашњих справа. Састављена је из два дела од којих се један на какав појачи сандук завирафа а други окреће; тим начином увате зувци кук. клип и провуку га кроз машину окрунивши га тато, да зрна све до једног у сандук а чисте шапурине (чокови) изван сандука напоље падну. Њоме се како сув, тако и сиров, као и разне дебљине кукуруз врло лако, са мало снаге крунити даде. Ове у сваком погледу врло практичне справе могу се добити једино код:

Д. ЈОВАНОВИЋА СИНА У ЗЕМУНУ.

комад по 7 фор. а. вр. за готов новац уз поузеће. Цела справа тежи једва 5 кила, те се може по свој држави поштом слати. Ко унапред пошаље **7 фор. 40 новч.** доставиће му се ова справа франко.

За моју помодну и мануфактурну трговину у Новоме Саду требам два практиканта, који су бар два гимназијска или реална разреда свршили.

1—3 **ДАВИД ЋУРЧИЋ.**

ГАЛАНТЕРИЈСКА, НИРНБЕРШКА, ПЛЕТЕНА И БЕЛА ЕСПАПА ТРГОВИНА

Д. П. РАНИСАВЉЕВИЋА
У ПАНЧЕВУ

потребује једнога млађега од те струке трговине спомоћника. 1—2

ПОЗИВ.

У смислу трговачког закона од године 1875. чл. XXXVII. §. 247. и 249. овим се до знања ставља, да се „Дињашка задруга за међусобно помагање и штедњу“ налази у ликвидацији, с тога позива се сваки који би какво потраживање од исте имао, да се у року од шест месеци јави, рачунајући од последњег увршћеног огласа.

У Дињашу, 10. марта 1888.

2—3 **УПРАВА.**

КАКАО и

ЧОКОЛАДА

VICTOR SCHUTZ-MARKE S&S REEL

SCHMIDT & SÖHNE

која је на првој бечкој изложби куварске вештине са највећом наградом, са почасном дипломом одликована, **може се добити**, чиста и права са нашом влашћу регистрираном „шуцмарком“ и фирмом, код свих реномираних гг. трговаца и трговаца с деликатесама, у **Новом Саду код гг.**

Д. Коде и Емериха Дицгена.

— Пошиљке са поштанским поузећем (Nachnahme) у провинцију.

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE,

ц. кр. зем. фабриканти. Фабрика и средишно одправништво у Бечу Wien, IV., Alleegasse Nr. 48. (nächst dem Südbahnhofe.) 110—150

Мојим поштованим муштеријама у месту и околини слободан сам до знања ставити, да сам за **пролетњу и летњу сезону** најновијих сваковрсних

ВУНЕНИХ ШТОФОВА, ТОАЛА, КРЕТОНА

и сву осталу у струку спадајућу робу у већој количини добио.

Препоручујући неке ствари у француској новини а са врло умереном ценом, мустре на захтевање шаљем бесплатно, поруке се тачно и од часа обављају.

С поштовањем

ДАВИД ЋУРЧИЋ,

1—6 **„код златне руже“ у Новом Саду.**

СВЕДОЧАНСТВО.

Српска православна црквено-школска општина врањевачка издаје г. Милутину Соколовићу свештеничког, црквеног, војничког и цивилног одела кројачу у Новоме Саду, на захтевање његово ову сведочбу:

Да је у току 1887. године четир нове одежде, (две светле и две црне) за нашу православну цркву направио, које је ова црквена општина са ваљаности и добре израде са највећим задовољством примила.

С тога се г. Милутин Соколовић као ваљан, вешт и у своме послу прави стручњак сваком а поглавито српским правосл. црквеним општинама најтоплије препоручује.

У Врањеву, 22. фебруара 1888.

Душан Петровић, перовођа. **Ѝ. Главашки**, председник црквено шк. општине.

Милош Рајковић, протојереј и парох. 8—3

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА
У НОВОМ САДУ.

Сад баш изађоше ове:

НАЈНОВИЈЕ КЊИГЕ.

I.

НА СЕЛУ И ПРЕЛУ.

II. КЊИГА.

СЛИКЕ И ПРИЛИКЕ ИЗ СРПСКОГ ЖИВОТА.

Написао П. Адамов

одличан српски писац.

Садржај: У Фрушкој Гори. — Цвеја. — Први пут у колу. — Круна. — Песма. — Мој бата.

Цена 60 новч.

II.

ПРИПОВЕТКЕ ИЗ ЦРНЕ ГОРЕ И ПРИМОРЈА

ОД СИМЕ МАТАВУЉЕ.

Садржај: I. На бадњи дан. — II. Света освета. — III. Ко је бољи? — IV. Како се Латинче оженило. — V. Завођанка. — VI. Бодулида. — VII. На младо лето. — VIII. Зимње приче.

Цена 65 новч.

III.

РАЗНЕ СРПСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ

(до сада нигде не штампане)

сакупио по Боци Которској и околини Дубровачкој и тумач додао **Милан Осветник.**

Књига је на великом формату 184 стране а цена је 75 новч. са овим садржајем: Нејаки Секул. — Авђелија сестра Филип-Мацарина. — Љубовца Краљевића Марка. — Нејаки Стјепан. — Стојан Јанковић. — Јелица сестра Стјепанова. — Мегдан Бојчић Алије. — Бег Копчић и царе од Стамбола. — Омер и Фатима. — Удатба кћери будимског краља. — Смрт Вука Бранковића. — Љубовца Сењанин Иве. — Царевић Мујо и нејак Секул. — Бошковић Саво и Турци. — Кћерка краља од Леђана. — Ивановић Марко. — Бој Црногораца са Мамут-пашом. — Паша Бошњанин и Омер Челебија. — Сењанин Иво и Аћим Ибраим. — Љуба Јанковић Стојана. — Женидба Сењанин Тадије. — Женидба Рада од Леђана. — Удатба Маре Ђурковића. — Царевић Мујо и Мермера девојка. — Женидба Борић Маријана. — Ослобођење Петра Мркоњића. — Женидба Ивана сењског капетана.

Ко новац унапред пошље добије у крстоплету о нашем трошку.

Ко од горе наведених књига купи:

добија на 2 фор. 20 проц.	добија на 6 фор. 30 проц.
добија на 3 фор. 20 проц.	добија на 8 ф. 33⅓ проц.
добија на 4 фор. 25 проц.	добија на 10 фор. 40 проц.

толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору.

Наш најновији велики каталог шаљемо сваком на захтевање бесплатно.

У Новоме Саду, марта 1888.

Српски књижари и штампари

Браћа М. Поповићи.

ЗЛАТНА МЕДАЉА — AZ ÉRDEMNEK ELISMERÉS — ЗА ЦРКВЕНЕ УТВАРИ.

ЛУДВИК ТАУШ, ПОЗЛАТАР

У НОВОМ САДУ, ДУНАВСКА УЛИЦА КОД ЗЛАТНОГ КРСТА.

ЗЛАТНА МЕДАЉА — ЗА ЦРКВЕНЕ УТВАРИ.

За солидно и добро позлаћивање црквених утвари и за ИКОНОСТАС препоручујем се најбоље поштованим црквеним општинама.

СВЕДОЧБА.

На захтевање гдара Лудвика Тауш, позлатар из Новог Сада, овим се од стране срп. прав. црквене општине у Кађу сведоџба издаје: да је горепоменути позлатар у овдашњој срп. прав. св. цркви, храма св. оца Николаја иконостас са троновима на потпуно задовољство целе општине позлатио, и то тако дивно, да га у том послу свакој општини најтоплије препоручити може.

Из седнице срп. прав. црквене општине у Кађу, 9. (21.) децембра 1886. г. држане.

Василије Вуковић, парох. **Нестор Радукин**, председник.

Живоин Боришев, перовођа. **Јован Татић**, одборник.

Коста Станишин, + **Нестор Јованов**, тутори.

СВЕДОЧБА

којом општина сурдучка засведочава, да је господин Лудвик Тауш, златар из Новог Сада, свој златарски посао на иконостасу сурдучке цркве, особито укусно на велико задовољство ове општине позлатио и к томе не само украшењем позлатарским за укус и око свачије красно удесио, — него је и поручене му иконе на истом иконостасу сурдучком, код вештака молера православним штилом и укусом по тачној наруџбини, тако вештачки нацртати дао, да је не само ову општину, него и сваког страног, који цртање разуме, те је са оба подузета и свршена посла молерски и златарски, заиста удивио и задовољио; — којем се као вештаку заиста укус позлаћивања и вајања, нарочито сви 17 српски светаца по повесници и стилу православно-српском признати и највећа благодарност на његовом брзом извршењу подузети посала молерски и златарски овом сведоџбом изјавити непропушта.

Из седнице скупштинске, дана 30. априла 1887.

Светозар Сечански, свешт. и председник срп. **Јаша Тешић**, црквени перовођа.

СВЕДОЧБА.

Долепотписана српска правосл. црквено-школска општина овим сведочи, да је госп. Лудвик Тауш позлатар из Новог Сада, поверени му посао ове општине год. 1886., наиме: позлату владичина стола и престола матере божије и осталог бојадисања (марморирања), на потпуно задовољство поменуте општине извршио, на основу тога може се свугде најтоплије препоручити.

У Бегечу о Спасову дну 1887.

Ђ. Михајловић, перовођа. **Петар Чупић**, председник.

Сава Васић, одборник. **Сава Крстић**, одборник.

Гавра Нинков. **Арсен Григоријевић**, парох.

На моме сложишту има богатог избора у рипидама од дрвета, метала, хине-сребра и плеха. Даље: све српске иконе на платну и плеху (целиваче.)

Примају се наручбине нових икона као и старе иконе на поправку. Обоје се најлепше израђује. Старе црквене утвари, што у мој рад спадају, примам на оправку, као: старе рипиде итд. или на поново позлаћивање. Примећујем, пошто сам све израђујем, да могу најјефтиније, а добро и солидно сваку наруџбину да извршим.

Власник и издавалац Милица Тешић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Тешић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.